

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

«Υγιεινή διατροφή κατά την παιδική ηλικία»

Συστάσεις για υγιεινή διατροφή και προτάσεις για γρήγορα και υγιεινά σνακ για το σχολείο

Σφακιανάκη Ειρήνη

ΕΤΕΠ Διατροφής και Διαιτολογίας

Τμήμα Επιστημών Διατροφής και Διαιτολογίας, ΕΛΜΕΠΑ

Sfakianaki@hmu.gr

1/3/2023

Υγιεινή διατροφή στην παιδική ηλικία

- Είναι σημαντική σε όλα τα στάδια της ζωής!
- Είναι σημαντικότερη στα πρώτα χρόνια της ζωής
  - σωστή ανάπτυξη και εξέλιξη μας
  - καταλληλότερη περίοδος για να διαμορφώσουμε σωστές διατροφικές συνήθειες/επιλογές και άλλες συμπεριφορές όπως σωματική άσκηση
  - συνήθειες και συμπεριφορές, πολύ συχνά, διατηρούνται και στην ενήλικη ζωή μας.

Για
παιδιά και
εφήβους

Ο δεκάλογος της υγιεινής διατροφής

Λειτουργείτε ως πρότυπο για τα παιδιά. Ενθαρρύνετε υγιεινές συνήθειες.

3 κύρια γεύματα και τουλάχιστον 1 μικρογεύμα την ημέρα. Πρωινό καθημερινά. Αρκετό νερό.

Πανελλήνιος Σύλλογος
Διατροφολόγων - Διατροφολόγων

Ένωση Διατροφολόγων -
Διατροφολόγων Ελλάδας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

Τρώω έξυπνα! Νιώθω καλά!

ΥΛΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ
Α-Β ΤΑΞΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ - Αθήνα 2019

ΕΘΝΙΚΟΣ
ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ
ΟΔΗΓΟΣ

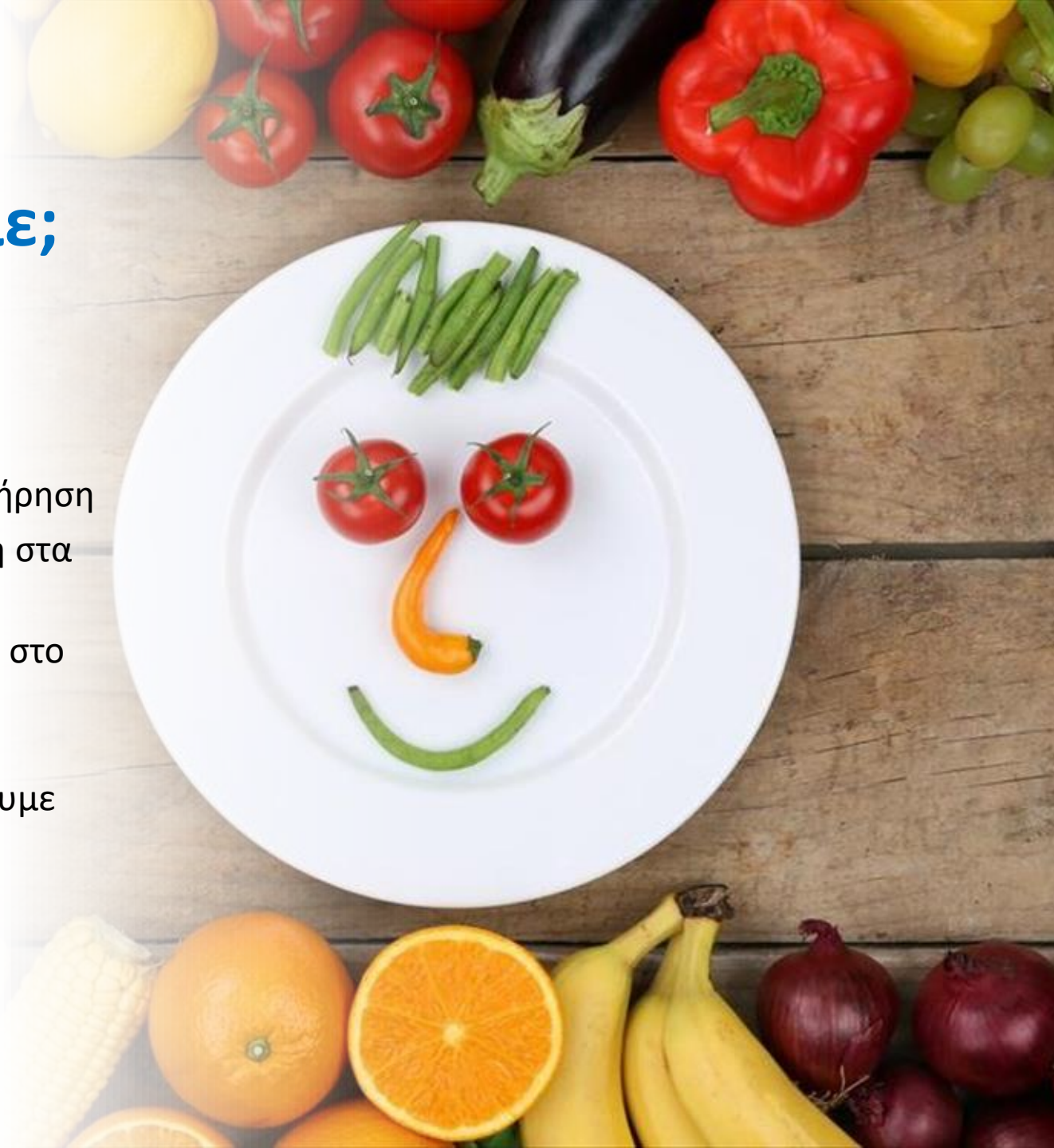
ΓΙΑ ΒΡΕΦΗ, ΠΑΙΔΙΑ
ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ

Ευ. Δια...
Τροφή

Γιατί τρώμε;

- Ενεργεία
- Ανάπτυξη και συντήρηση
- Καλύτερη απόδοση στα μαθήματα
- Δύναμη και αντοχή στο παιχνίδι και στα αθλήματα
- Υγεία, αρρωσταίνουμε λιγότερο

Ενέργεια και αντοχή στα αθλήματα

- **Δημητριακά**

- Ποικιλία δημητριακών
π.χ. ρύζι, ψωμί,
δημητριακά πρωινού
- Προτιμήστε τα
δημητριακά ολικής
άλεσης

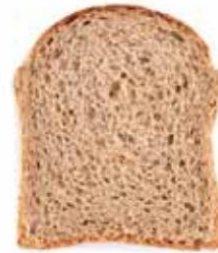
Υδατάνθρακες

Συστάσεις για δημητριακά/πατάτες και όσπρια

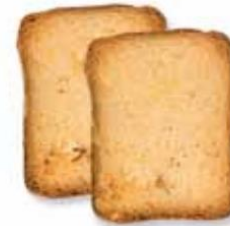
- Δημητριακά (ψωμί, ρύζι, ζυμαρικά) και πατάτες

4-8 ετών	9-13 ετών
4-5 μερίδες/ ημέρα	5-6 μερίδες/ ημέρα

1 μερίδα ισοδυναμεί με:

1 φέτα ψωμί (30 γραμμάρια)

2 φρυγανιές ή 1 παξιμάδι
(μεσαίου μεγέθους)

½ φλιτζάνι των 240 ml μαγειρεμένα
ζυμαρικά ή ρύζι ή πλιγούρι
(70-90 γραμμάρια)

½ φλιτζάνι των 240 ml δημητριακά
πρωινού (30 γραμμάρια)

½ κουλούρι Θεσσαλονίκης

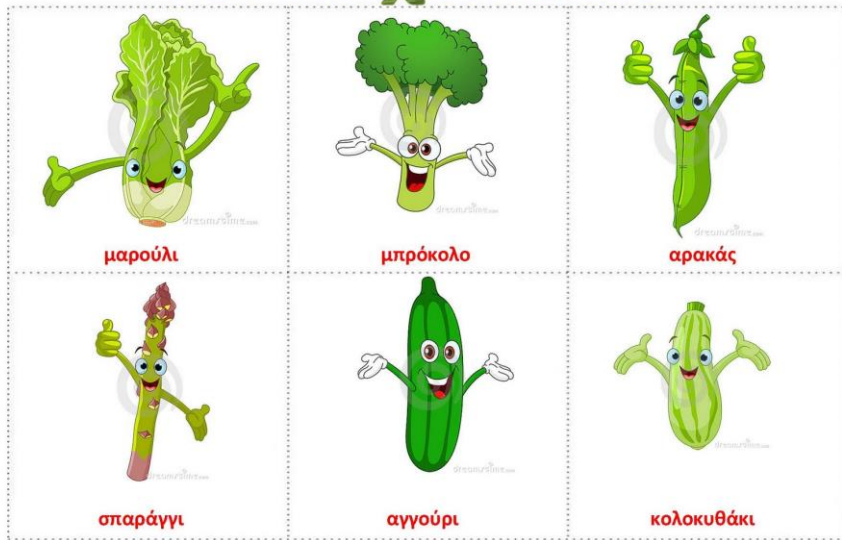
1 πατάτα μέτριου μεγέθους
(120-150 γραμμάρια μαγειρεμένη)

Σνακ πλούσια σε υδατάνθρακες

- Κριτσίνια ολικής αλέσεως, καλαμποκιού ή πολύσπορα
- Σπιτικά nachos (αραβική πίτα κομμένη σε τριγωνάκια ψημένη)
- Σπιτικά ποπ κορν
- Κουλούρι Θεσσαλονίκης

Τα λαχανικά

Βιταμίνες

Υγεία, φυσική προστασία για να μην
αρρωσταίνουμε

Φρούτα και λαχανικά

Φυτικές ίνες

Συστάσεις για φρούτα και λαχανικά

- **Φρούτα**

- Ποικιλία φρούτων καθημερινά

4-8 ετών	9-13 ετών
1-2 μερίδες/ ημέρα	2-3 μερίδες/ ημέρα

- **Λαχανικά**

- Ποικιλία λαχανικών καθημερινά
- Λαχανικά με κάθε κύριο γεύμα

**Προσοχή στους χυμούς:
120-180ml εως 6 ετών
240-350ml 7 ετών και άνω**

4-8 ετών	9-13 ετών
1-2 μερίδες/ ημέρα	2-3 μερίδες/ ημέρα

Η κατανάλωση λαχανικών σε ποσότητα μεγαλύτερη από την προτεινόμενη είναι επιθυμητή

1 μερίδα ισοδυναμεί με περίπου 150-200 γραμμάρια ωμά ή μαγειρεμένα λαχανικά.

Παραδείγματα μερίδας

1 φλιτζάνι των 240 ml μαγειρεμένα ή ψυλοκομμένα ωμά λαχανικά

2 φλιτζάνια των 240 ml ωμά πράσινα φυλλώδη λαχανικά, π.χ., μαρούλι, ρόκα κ.ά.

2 μέτρια καρότα

1 μέτριο αγγούρι

1 μεγάλη ντομάτα ή 1 φλιτζάνι των 240 ml τριμμένη ντομάτα

1 μερίδα ισοδυναμεί με 120-200 γραμμάρια φρούτου

Παραδείγματα μερίδας

1 μέτριο μεγέθους φρούτο, π.χ., μήλο, πορτοκάλι, ροδάκινο, αχλάδι, μπανάνα

2 μικρά φρούτα, π.χ., μανταρίνια, βανίλιες, ακτινίδια

Περίπου 8 φράουλες

Περίπου 15 κεράσια

Περίπου 30 ρώγες σταφυλιού (μεγέθους σουλτανίνας)

1 φέτα καρπούζι ή πεπόνι

4 αποξηραμένα φρούτα, π.χ., βερικοκά, δαμάσκηνα

1½ κουταλιά της σούπας σταφίδες

½ ποτήρι φυσικό χυμό (125 ml)

Κατηγορίες λαχανικών και φρούτων, ανάλογα με το χρώμα τους και τα θρεπτικά συστατικά που περιέχουν

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ, ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΤΟΥΣ

ΘΡΕΠΤΙΚΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ

Πράσινα λαχανικά: π.χ., μαρούλι, λάχανο, σπανάκι, μπρόκολο, αγγούρι, πιπεριά (πράσινη) και όλα τα πράσινα φυλλώδη λαχανικά

Πράσινα φρούτα: π.χ., ακτινίδιο, αβokάντο, μήλο (πράσινο), σταφύλια (πράσινα), αχλάδι

- Πλούσια σε βιταμίνη C, φλαβονοειδή και καροτενοειδή
- Περιέχουν και σημαντικές ποσότητες φυτικών ινών, φυλλικού οξέος, βιταμινών του συμπλέγματος B, βιταμίνη K.

Κόκκινα λαχανικά: π.χ., ντομάτα, ραπανάκι, κόκκινο (ξηρό) κρεμμύδι, κόκκινο λάχανο, πιπεριά (κόκκινη)

Κόκκινα φρούτα: π.χ., μήλο (κόκκινο), καρπούζι, κεράσια, φράουλες, μούρα

- Πλούσια σε ανθοκυάνες, καροτενοειδή (λυκοπένιο) και βιταμίνη C
- Περιέχουν και σημαντική ποσότητα φυτικών ινών και καλίου.

Μοβ-μπλε λαχανικά: π.χ., μελιτζάνα, παντζάρι, σπαράγγι, μοβ φυλλώδη λαχανικά (π.χ., ποικιλίες μαρουλιού ή λάχανου), κουνουπίδι (μοβ)

Μοβ-μπλε φρούτα: π.χ., δαμάσκηνα, βατόμουρα, σύκα

- Πλούσια σε ανθοκυάνες και πολυφαινόλες με αντιοξειδωτική δράση
- Υπάρχει επικάλυψη με την ομάδα των κόκκινων λαχανικών, κυρίως λόγω των ανθοκυανών.

Πορτοκαλί-κίτρινα λαχανικά: π.χ., καρότο, κολοκύθα, καλαμπόκι, πιπεριά (κίτρινη και πορτοκαλί)

Πορτοκαλί-κίτρινα φρούτα: πορτοκάλι, βερικοκά, ροδάκινο, μανταρίνια, νεκταρίνια, πεπόνι, γκρέιπφρουτ (κίτρινο), ανανάς, μάνγκο

- Πλούσια σε βιταμίνη C, φλαβονοειδή και καροτενοειδή
- Περιέχουν και σημαντικές ποσότητες φυτικών ινών, φυλλικού οξέος, ασβεστίου και καλίου.

Λευκά λαχανικά: π.χ., κρεμμύδι, σκόρδο, μανιτάρια, λευκό κουνουπίδι, γογγύλι

- Πλούσια σε βιταμίνη C, φαινολικές και θειούχες ενώσεις

Φρούτα σε κάθε τους μορφή

- Σπιτική κομπόστα φρούτων
- Χυμό και κρακεράκια ολικής αλέσεως
- Φρούτα που καθαρίζονται εύκολα
- Εναλλακτικά φρούτα κομμένα σε φρουτοσαλάτα προαιρετικά με κανέλα

Γαλακτοκομικά για γερά δόντια και οστά

- Πλήρες ή με χαμηλά λιπαρά
- Γάλα, τυρί, γιαούρτι

Ασβέστιο

Συστάσεις για γάλα/γαλακτοκομικά προϊόντα

• Γάλα και γαλακτοκομικά

Π ρ ω τ ε ί ν η

1 μερίδα ισοδυναμεί με:

4-8 ετών	9-13 ετών
2-3 μερίδες/ ημέρα	3-4 μερίδες/ ημέρα

1 ποτήρι γάλα (250 ml)

1 κεσεδάκι γιαούρτι
(200 γραμμάρια)

1 κομμάτι σκληρό τυρί μεγέθους
σπιρτόκουτου (30 γραμμάρια,
π.χ., φέτα, γραβιέρα)

2 κουταλιές της σούπας μαλακό
τυρί (60 γραμμάρια, π.χ.,
ανθότυρο, κατίκι, μυζήθρα)

1 φέτα τυρί για τoστ
(30 γραμμάρια, π.χ., κασέρι)

½ ποτήρι γάλα (125 ml)
συμπυκνωμένο (εβαπορέ)

Α σ β έ σ τ ι ο

Σνακ πλούσια σε ασβέστιο

- Γιαούρτι με κριτσινάκια
- Γιαούρτι ανακατεμένο με τραγανά δημητριακά ολικής αλέσεως
- Γιαούρτι με φρέσκα φρούτα
- Λαχανικά σε μπαστουνάκια με **τυρί**
- Ανάμικτα λαχανικά με συνοδευτική σως γιαουρτιού
- **Κρέμα** βανίλια: χρησιμοποιείτε γάλα με χαμηλά λιπαρά
- Ρυζόγαλο

Χτίζουμε γερό σώμα

Κρέας, κοτόπουλο, ψάρι, αυγά και όσπρια

- Αποφεύγουμε τα επεξεργασμένα προϊόντα, όπως **αλλαντικά**
- Τουλάχιστον 1 μερίδα την εβδομάδα λιπαρό ψαρί, όπως **σαρδέλα, κολιός**
- Ποικιλία **οσπρίων** ως κύριο ή συνοδευτικό γεύμα και σε σαλάτες
- Καταναλώνουμε **αυγά** 4-7 την εβδομάδα

Ω3 λιπαρά οξέα

Σίδηρο

Πρωτεΐνη

Σνακ πλούσια σε πρωτεΐνη

- **Αυγό** βραστό με 1 φέτα ψωμί ολικής αλέσεως και λαχανικά
- Ψωμί/μπαγκέτα/τορτίγια/αραβική πίτα ολικής αλέσεως με άπαχο τυράκι-λαχανικά ή **αυγό**-λαχανικά ή με **τόνο**-λαχανικά ή ψητό **κοτόπουλο** κομμένο σε λεπτές φέτες
- Φέτες **γαλοπούλας** και **τυριού** ή **γραβιέρα** με κριτσινάκια ολικής αλέσεως

Ξηροί καρποί

Ενέργεια - φυτικές πρωτεΐνες – αντιοξειδωτικά - φυτικές ίνες

- Μπάρες δημητριακών με βρώμη, **ξηρούς καρπούς** και αποξηραμένα φρούτα
- Ξηροί καρποί χωρίς αλάτι
- Μίγμα **ξηρών καρπών** (κάσιους, αμύγδαλα, πασατέμπος, ηλιόσπορους) με αποξηραμένους καρπούς όπως σταφίδες, cranberries

Ενέργεια και ανάπτυξη

- Λίπη & έλαια, ελιές, ξηροί καρποί
  - προτιμήστε **ελαιόλαδο**

4-8 ετών

9-13 ετών

2-3 μερίδες/
ημέρα

3-4 μερίδες/
ημέρα

1 μερίδα ισοδυναμεί με:

1 κουταλιά της σούπας
(των 15 ml) ελαιόλαδο

1 κουταλιά της σούπας
(των 15 ml) άλλα φυτικά έλαια

1 χούφτα ξηρών καρπών
(π.χ., 18 αμύγδαλα,
6 ολόκληρα καρύδια, 3 κουταλιές
της σούπας ηλιόσπορους)

10-12 ελιές

1½ κουταλιά της σούπας
(των 15ml) ταχίνι (25 γραμμάρια)

1 κουταλιά της σούπας
(των 15 ml) βούτυρο ή μαργαρίνη

Καλά λιπαρά

Συστάσεις για αλάτι και προστιθέμενα σάκχαρα

- **Αλάτι**
  - όσο το δυνατόν λιγότερο αλάτι στο φαγητό και αποφυγή προϊόντων που περιέχουν αλάτι.
- **Προστιθέμενα σάκχαρα**
  - όσο το δυνατόν λιγότερο ζάχαρη, σακχαρούχες γλυκαντικές ύλες και προϊόντα που το περιέχουν
    - **αποφυγή αναψυκτικών**, ενεργειακών ποτών ή χυμών που περιέχουν προστιθέμενα σάκχαρα
    - αντικαταστήστε τη ζάχαρη με μέλι όπου είναι εφικτό

Συστάσεις για νερό και αφεψήματα

- **Υγρά**
  - Όχι σε ροφήματα με καφεΐνη, όπως καφέ, μαύρο τσάι, ενεργειακά ποτά, αναψυκτικά τύπου κόλα

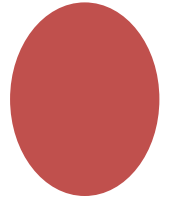
Όταν κάνουμε έντονη σωματική δραστηριότητα πρέπει να καταναλώνουμε περισσότερο νερό!!!

	4-8 ετών	9-13 ετών
Υγρά (νερό, γάλα, ροφήματα, χυμοί, σούπες κ.α.)	6-7 ποτήρια/ ημέρα	8-10 ποτήρια/ ημέρα
Νερό	4-5 ποτήρια/ ημέρα	6-8 ποτήρια/ ημέρα

**Δεν ξεχνάμε την
ενυδάτωση!!!**

- Δικό μας
μπουκαλάκι/παγουρίνο
όσο είμαστε στο
σχολείο
- Πίνουμε αρκετό και
πολλές φορές νερό όταν
είμαστε στο σχολείο

Συστάσεις για φυσική δραστηριότητα για παιδιά 7-18 ετών

- Περιορισμός του χρόνου μπροστά στην οθόνη για λόγους ψυχαγωγίας π.χ. τηλεόραση, υπολογιστή, ηλεκτρονικά παιχνίδια (όχι > 1-2 ώρες ημερησίως).
- Σωματική δραστηριότητα για τουλάχιστον 1 ώρα την ημέρα.
- Δραστηριότητες **οργανωμένης μορφής** π.χ. μπάσκετ, ποδόσφαιρο και μη οργανωμένης μορφής π.χ. περίπατος, βόλτα με το ποδήλατο, κολύμπι.
- Ποικιλία δραστηριοτήτων μέσα στην εβδομάδα – ευχάριστες και ασφαλείς π.χ. περίπατος με φίλους, κολύμβηση, χρήση σκάλας αντί του ανελκυστήρα, ποδήλατο, χορός.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Καθημερινό περπάτημα ή ποδηλασία από και προς το σχολείο

3-4 οργανωμένες ή μη δραστηριότητες ή αθλήματα την εβδομάδα

Το Σαββατοκύριακο: περίπατοι, βόλτα με το ποδήλατο, αθλήματα

- *Πρωινό γεύμα (ίσως η πιο σημαντική διατροφική συνήθεια!)*
  - *Μεσημερινό γεύμα*
  - *Βραδινό γεύμα*
- και πάρα πολύ σημαντικά είναι τα
- *ενδιάμεσα μικρογεύματα (δεκατιανό και απογευματινό)*

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΙ ΓΕΥΜΑΤΩΝ

Τι περιλαμβάνει ένα υγιεινό πρωινό;

Γαλακτοκομικά προϊόντα (γάλα, γιαούρτι, τυρί), δημητριακά, κατά προτίμηση ολικής άλεσης (π.χ., ψωμί, φρυγανιά, βρόμη), και φρούτα.

Ιδέες για υγιεινό πρωινό

γάλα + βρόμη + μέλι + φρούτο

τυρί + ψωμί ολικής άλεσης + φρούτο

γιαούρτι + φρυγανιές ολικής άλεσης + φρούτο

Μην ξεχνάτε!

Το πρωινό μπορεί να περιλαμβάνει και λαχανικά.

Για παράδειγμα:

- Παξιμάδι με τυρί (π.χ., κατίκι, ανθότυρο, κασέρι, φέτα κ.ά.) και ντομάτα
- Σπιτική χορτόπιτα με τυρί (π.χ., σπανακοτυρόπιτα, πρασοτυρόπιτα, μανιταρόπιτα κ.ά.)
- Σάντουιτς με ψωμί ολικής άλεσης, τυρί, ντομάτα, μαρούλι κ.ά.
- Ομελέτα με λαχανικά (πιπεριές, ντομάτα, μανιτάρια κ.ά.).

Εθνικός Διατροφικός Οδηγός για Βρέφη, Παιδιά και Εφήβους

Σημασία γεύματος στο σχολείο

Το γεύμα στο σχολείο αποτελεί απαραίτητο και σημαντικό κομμάτι της διατροφής

Η μισή μέρα είναι στο σχολείο, άρα και το γεύμα εκεί πρέπει να δώσει την ανάλογη ενέργεια

Η επαρκής πρόσληψη τροφής μας κρατάει συγκεντρωμένους και αποδοτικούς στο μάθημα, ενισχύοντας τη μνήμη, την προσοχή και τη δημιουργικότητα

Το σπιτικό κολατσιό αποτελεί την καλύτερη λύση

Ιδέες για σπιτικό κολατσιό

Χορτόπιτα

Πιπερόπιτα

Κολοκυθόπιτα

Μανιταρόπιτα

Τυρόπιτα

Σπιτική πίτσα με σάλτσα και λαχανικά

Ελιόψωμο

Σπιτικό τυρόψωμο

***! Δοκιμάστε αλεύρι
ολικής αλέσεως***

Σπιτικά γλυκίσματα

- Σπιτικό κέικ με βρώμη ή/και αλεύρι ολικής άλεσης και ελαιόλαδο
- Σπιτικό σταφιδόψωμο
- Σπιτική μηλόπιτα, ροδακινόπιτα
- Σπιτικά μουστοκούλουρα
- Σπιτικά κουλουράκια κανέλας/πορτοκαλιού/με ταχίνι/με σπιτική μαρμελάδα
- Γλυκά κουταλιού

Αναψυκτικά

Έτοιμα γλυκά
παρασκευάσματα

Τι να αποφεύγουμε να καταναλώνουμε

Λιπαρά/αλμυρά τρόφιμα

Χυμούς με ζάχαρη

**Σας ευχαριστούμε για
την προσοχή σας**

Βιβλιογραφία

- Rampersaud GC et al. (2005). *Breakfast habits, nutritional status, body weight and academic performance in children and adolescents. Journal of the American Dietetic Association 105(5):743-760.*
- Διατροφική Αγωγή, Υπουργείο Υγείας, 2019.
- Εθνικός Διατροφικός Οδηγός (ΕΔΟ) για βρέφη, παιδιά και εφήβους, Επιστημονική Τεκμηρίωση, Ινστιτούτο Προληπτικής, Περιβαλλοντολογικής και Εργασιακής Ιατρικής, 2014.
- Εθνικός Διατροφικός Οδηγός (ΕΔΟ) για βρέφη, παιδιά και εφήβους, Συστάσεις, Ινστιτούτο Προληπτικής, Περιβαλλοντολογικής και Εργασιακής Ιατρικής, 2014.
- Ζαμπέλας Α (2017) «Η Διατροφή στα στάδια της ζωής» 2η έκδοση, Εκδόσεις Π.Χ. Πασχαλίδης/Broken Hill Publisher LTD, Λευκωσία, Κύπρος.

- <http://www.eufic.org/index/el/>
- <http://www.epipsi.gr/>